

Чубенко М.І.

Державний університет «Житомирська політехніка»
Науковий керівник: Острогляд О.В.,
кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри
права та правоохоронної діяльності
Державний університет «Житомирська політехніка»
м. Житомир

СУД КОРОНЕРА: ІНСТИТУТ ЩО МОЖЕ БУТИ ЦІКАВИМ ДЛЯ УКРАЇНИ

Коронер – це посадова особа, обов'язком якої є проведення дізнання щодо нещасних випадків з летальним кінцем або смерті за невстановлених обставин.

Як зазначає Юхно О.О., під час проведення розслідування коронер здійснює огляд трупа, опитує свідків, проводить розшук підозрюваної особи, може заарештувати її без санкції суду. Коронер скликає спеціальне журі присяжних, які мають визначити причини смерті, спираючись на докази, встановлені коронерським дізнанням, та фіксує причини смерті спеціальним вердиктом. Якщо коронерське журі дійде висновку, що смерть була природною, то на підставі вердикту справа закривається. При встановленні обставин, які свідчать про насильницьку смерть або спровоковане самогубство, ухвалюється вердикт для суду, але дізнання коронера не повинно закінчуватись висновком щодо винуватості певної особи у вчиненні злочину чи остаточним висновком щодо причини насильницької смерті. Вказаний вердикт разом із матеріалами дізнання направляється до суду або прокурора, який проводить повне розслідування. Суд і органи обвинувачення не зв'язані вердиктом коронерських присяжних і проводять слухання у звичайному порядку, у якому коронер може виступати як свідок.[4, с. 226].

В своєму дослідженні Корнелюк Ю. підкреслює, що особливе місце в судовій системі Англії й Уельсу та в деяких інших країнах сім'ї загального права займає діяльність такої посадової особи, як коронер, якого за повноваженнями можна відносити як до поліцейської, так і до судової систем. До посадових обов'язків коронера входить встановлення причин смерті у випадку, коли ця смерть настала при незрозумілих та загадкових обставинах, або раптово, або у випадках, коли відомо, що загибель особи мала насильницький характер.

Особливістю діяльності коронера є те, що після закінчення слідства по справі він передає її до спеціального так званого суду коронера, до складу якого зазвичай входить коронер та журі присяжних, обов'язком яких є визначення за власним розсудом причин смерті особи, але за певними колом справ коронер може виносити рішення самостійно. Посада коронера є виборною [1, с. 72].

Крім високих моральних та інтелектуальних якостей до коронера висувається одна обов'язкова вимога, яка стосується наявності нерухомого майна в графстві, де він збирається займати посаду, а тому діяльність коронера є більш правовою, ніж юридичною.

Посада коронера не має вікових обмежень чи обмежень за терміном перебування на посаді. Зазвичай коронера обирають пожиттєво і зміщують із посади лише за умови неналежного виконання своїх обов'язків, зловживання ними чи грубих порушень законодавства країни. Посада коронера є оплачуваною. Розмір плати не є фіксованим і встановлюється кожні 5 років радою графства, яка обирала коронера на посаду [1, с. 72].

У рішенні по Справі «Шенехен проти Сполученого Королівства» (Shanaghan v. the United Kingdom) (Заява № 37715/97) від 4 травня 2001 року зазначено, що «в судовій практиці вже існує повне розуміння того, що завдання коронера не полягає, і це можна сказати категорично, в тому, щоб провадити

широкомасштабне розслідування всіх обставин, за яких покійний зустрів свою смерть»

В Англії та Уельсі, розслідування факту смерті може також провадитися коронерами. Коронерське провадження є відкритим слуханням, яке здійснюють коронери, незалежні судові посадовці, які, як правило, засідають разом з присяжними і відповідають за з'ясування фактів щодо підозрілої смерті. Процедурні рішення коронерів і будь-які помилкові вказівки присяжним можуть бути піддані судовому перегляду в порядку нагляду. Отже, існують міцні гарантії щодо забезпечення законності і юридичної обґрунтованості судового провадження. У зазначеній вище справі "Мак-Канн та інші проти Сполученого Королівства" (с. 49, п. 169)

В Англії та Уельсі, як і на Гібралтарі, колегія присяжних може виносити кілька вердиктів, включаючи вердикт про «незаконну смерть». Як вже зазначалося, якщо коронерська колегія присяжних виносить такий вердикт в Англії чи Уельсі, головний прокурор має переглянути будь-яке рішення про непорушення судового переслідування і викласти підстави, які можуть бути оскаржені в судах. У цій справі єдиною ланкою від коронерського розслідування до можливого порушення судового переслідування є те, що коронер може надіслати головному прокуророві письмову доповідь у випадку, коли він вважає, що було вчинено кримінальне правопорушення. Однак матеріали не свідчать про те, що головний прокурор зобов'язаний прийняти будь-яке рішення у відповідь на таке попередження чи надати докладні підстави щодо неприйняття такого рішення. [3].

Якщо смерть насильницька або неприродна (у т. ч. самогубство, ДТП тощо) коронер передає справу до суду, якщо ж виявляється, що смерть природна, тосправа передається до поліції з подальшою її фіксацією і закриттям.

Тобто, коронер визначає причину смерті, здійснює її розслідування. Опитані судово-медичні експерти, які мають досвід роботи більше 20 років, висловили свою думку про доцільність створення в Україні служби, подібної до коронерської [2, с. 305].

Досвід країни, що мають систему суду коронера, може бути корисним для України. Це дозволить запозичити найкращі практики та адаптувати їх до українських реалій.

Звісно, це різновид вузькоспеціалізованого суду, однак він є тим інститутом системи кримінального процесу, який не здійснює правосуддя, яке є остаточним. Суд коронера можна розглядати як додатковий механізм встановлення істини у кримінальному провадженні.

Суд коронера відіграє важливу роль у системі правосуддя Англії та Уельсу. Він забезпечує прозорість і справедливість у випадках несподіваних смертей, допомагає родинам отримати відповіді на складні запитання та може виявляти системні проблеми, які потребують уваги. Ця інституція є важливою ланкою в забезпеченні прав людини та захисту суспільства від потенційних загроз.

Список використаних джерел:

1. Корнелюк Ю. Здійснення окремих видів юридичної діяльності в умовах англо-американської правової сім'ї // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Серія: Юридичні науки. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2020. Том 7. № 2. С. 71-76.

2. Кримінальне судочинство: сучасний стан та перспективи розвитку : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Київ, 28 трав. 2021 р.) / [редкол.: В. В. Черней, С. Д. Гусарев, С. С. Чернявський та ін.]. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2021. 376 с.

3.Рішення по Справі «Шенехен проти Сполученого Королівства» (Shanaghan v. the United Kingdom) (Заява № 37715/97) від 4 травня 2001 року.
URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/980_021#Text

4. Юхно О.О. Процесуальний статус детектива: порівняльно-правовий аспект національного і зарубіжного законодавства // Актуальні питання досудового розслідування та тенденції розвитку криміналістичної методики : тези доп. всеукр. наук.-практ. конф. (м. Харків, 21 листоп. 2018 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2018. С. 225-227.